

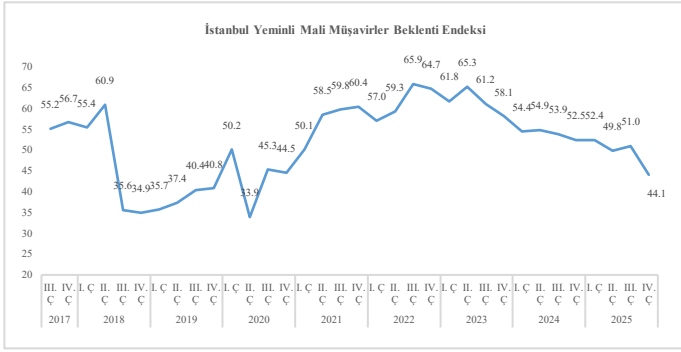
İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI

EKONOMİ BEKLENTİ ENDEKSİ İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI BAŞLICA SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

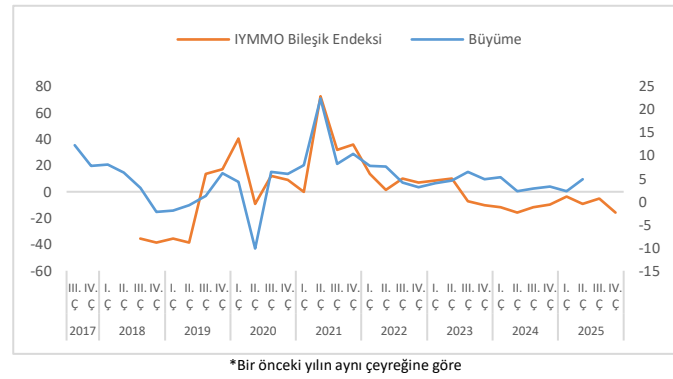
2025 IV. ÇEYREK

**PROF. DR. NAZIM EKREN
PROF. DR. ELÇİN AYKAÇ ALP
DR. ÖĞR. ÜYESİ MEFULE FINDIKÇI ERDOĞAN**

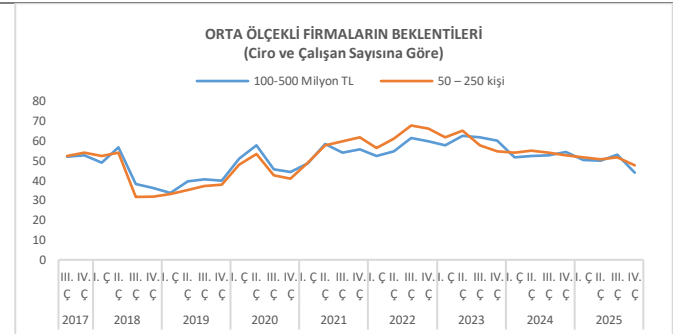
Ekonomi Beklenti Endeksi 2025 IV. çeyrek için 44.1 olarak gerçekleşti.

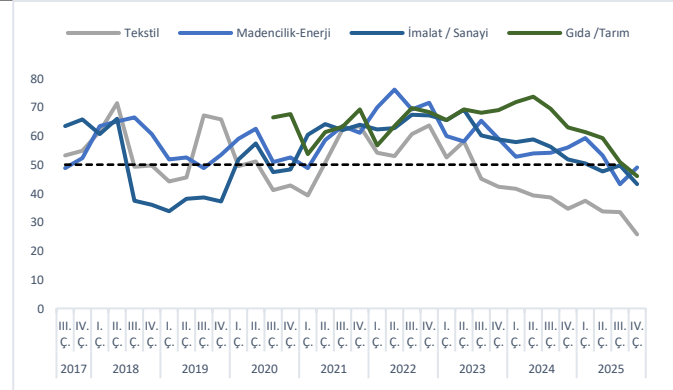
2025 yılı IV. çeyrek dönemine ilişkin yapılan ankete verilen cevaplar ışığında hesaplanan bileşik endeks 44.1 olarak gerçekleşmiştir. İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası mensuplarından toplanan anket ile hesaplanan sonuçlara göre 2025 yılının üçüncü çeyreğinde Beklenti Endeksi'nin 51.0 seviyesinde gerçekleşmesi, ekonomik faaliyete ilişkin beklentilerde sınırlı bir iyileşmeye işaret etmişti. Ancak bu iyileşme kalıcı olamamış, 2025 yılının dördüncü çeyreğinde endeksin yeniden 50 puanın altına düşerek 44.1 seviyesinde gerçekleşmesiyle ekonomik beklentilerde belirgin bir düşüş eğilimi ortaya çıkmıştır. Bu durum, işletmelerin ve sektörlerin ekonomik faaliyetlerine ilişkin değerlendirmelerinde temkinlilik oranı yüksek bir yaklaşımın yeniden öne çıktığını, önceki çeyrekteki kısmi toparlanma algısının yerini daha **durağan ve ihtiyatlı bir beklentiye** bıraktığını göstermektedir. Endeksin 50 eşik değerinin altında seyretmesi, karar alıcıların ve ekonomik paydaşların yakın dönemde ilişkin beklentilerini **ihtiyatlı** biçimde revize ettiklerine, ekonomik faaliyetin ise **momentum kaybına** girdiğine işaret etmektedir.

GSYH büyüme oranı ve İYYMO Bileşik Beklenti Endeksi'ne ilişkin 2017-2025 dönemi eğilimlerinin benzer olduğu gözlemlenmekle beraber göstergelerin hesaplanma metodolojisi farklılık ihtiva ettiği için iki göstergenin aynı eğilimleri izlemesi koşulu zorunluluk taşımamaktadır. Sektörlerdeki ekonomik/ticari değişim ve dönüşüme birincil verilerle hâkim olan yeminli mali müşavirlerin görüşlerinin yansıtıldığı bileşik endeksin, Türkiye ekonomisinin seyrini yansıttığı görülmektedir. **2025 yılının dördüncü çeyreğinde** endeksin 50 eşik değerinin altına gerileyerek **44.1** düzeyinde gerçekleşmesi, ekonomik aktiviteye yönelik beklentilerde **önceki çeyreğe göre belirgin bir zayıflamaya** işaret etmektedir. Bu durum, işletmelerin ve sektörlerin nabzını tutan meslek mensuplarının mevcut ekonomik koşullara ilişkin **daha temkinli ve ölçülü bir değerlendirme** yaptıklarını göstermektedir. Endeksin yönü, **GSYH büyüme oranıyla birebir örtüşme** de göstergenin zaman içindeki hareketleri **genel ekonomik atmosferin değerlendirilmesinde öncü bir sinyal** özelliği taşımaktadır. Bu çerçevede, 2025 yılının son çeyreğinde gözlenen gerileme, ekonomik faaliyetin hızında **ılımlı bir yavaşlamaya** ve işletmelerin ve sektörlerin beklentilerinde **ihtiyatlı bir duruşun** öne çıktığına işaret etmektedir.

2025 yılı IV. çeyrek ciro düzeyine göre işletmelerin beklentileri incelendiğinde, endeks değerinin küçük ölçekli işletmeler için 41.6, orta ölçekli işletmeler için 43.8 ve büyük ölçekli işletmeler için 45.2 olduğu tespit edilmiştir. 2025 yılı çalışan sayısına göre işletmelerin beklentileri incelendiğinde, IV. çeyrekteki endeks değerinin küçük ölçekli işletmeler için 44.1, orta ölçekli işletmeler için 47.5 ve büyük ölçekli işletmeler için 39.8 olduğu tespit edilmiştir. Ciro ve çalışan sayısına göre farklı ölçekteki işletmelerin beklentileri genel olarak benzer bir yön izlese de bu dönemde özellikle büyük ölçekli işletmelerde beklentilerin zayıfladığını, buna karşın orta ölçekli işletmelerin görece daha ılımlı bir beklentiye sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Genel olarak bakıldığında, dördüncü çeyrekte işletmelerin ekonomik aktiviteye ilişkin değerlendirmeleri, önceki dönemlere kıyasla daha temkinli bir görünüm sergilemektedir. **"Temkinli iyimserlik"** eğiliminin yerini, bu dönemde **ölçülü fakat zayıf bir beklenti düzeyi** yansıtan bir yapıya bıraktığını göstermektedir.

2025 yılı IV. çeyrek sonuçlarına göre, bilişim ve iletişim, bankacılık ve finans ile lojistik- taşımacılık sektörü hariç tüm sektör beklentilerinin 50 baz puanının altında olduğu ve geleceğe yönelik beklentilerde düşüş eğiliminin sektörlerde ön plana çıktığı görülmektedir. 2025 yılının son üç çeyreği itibarıyla sektörlerin beklenti endeksleri incelendiğinde, yılın ikinci çeyreğinde gözlenen ılımlı toparlanma eğiliminin, üçüncü çeyrekte birçok sektörde daha belirgin bir iyileşmeye dönüştüğü, ancak dördüncü çeyrekte bu eğilimin yerini kısmi bir zayıflamaya bıraktığı görülmektedir.

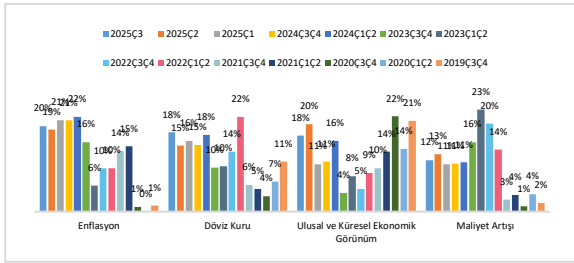
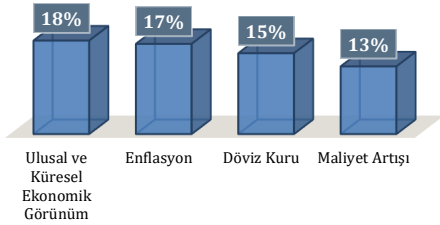
2017-2025 dönemine ait beklenti endekslerinin tarihsel seyrine bakıldığında, **2020 yılında COVID-19 pandemisinin etkisiyle** tüm sektörlerde **keskin bir düşüş** yaşandığı, ancak takip eden yıllarda **genel bir toparlanma eğiliminin** ortaya çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte, **2023 sonrası dönemde** sektörlerin beklentilerinde **gözle görülür bir kırılganlık** dikkat çekmektedir. Bu kırılganlığın, **küresel ekonomik dalgalanmalar, enflasyonist baskılar, faiz oranlarındaki artışlar ve jeopolitik gelişmelerin** etkisiyle işletmelerin daha **temkinli bir yaklaşım** benimsemelerinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Özellikle **tekstil** ve **turizm** sektörlerinde görülen sert düşüşler, talepteki yavaşlama, maliyet artışları ve finansman koşullarındaki sıkılığın etkisini yansıtmaktadır. **Tekstil sektörü**, bu dönemde diğer sektörlerle kıyasla daha **olumsuz bir seyir** izlemekte ve düşük beklenti endeksleriyle öne çıkmaktadır. Sektördeki bu zayıf performansın; **artan üretim maliyetleri, talepteki zayıflama, rekabet baskısı ve yatırım iştahındaki gerileme** gibi etkenlerden kaynaklandığı görülmektedir.

Benzer şekilde, **imalat/sanayi** ve **ticaret** sektörleri de dördüncü çeyrekte **zayıf seyreden beklentiler** sergilemiştir. Buna karşılık, **bankacılık ve finans** ile **bilişim ve iletişim** sektörleri, endeksin 50 puanının üzerinde seyretmesiyle **görece güçlü bir görünüm** sergilemiştir. **Sağlık ve gıda/tarım** sektörlerinde ise, yıl genelinde güçlü seyreden talebin dördüncü çeyrekte **kısmen zayıfladığı**, ancak bu sektörlerin yapısal dayanıklılığı sayesinde **görece dengeli bir görünüm** koruduğu gözlenmektedir. Sektörlerin nisbi dengelerinde de gözle görülür değişiklikler ve kaymalar ortaya çıkmaya başlamıştır.

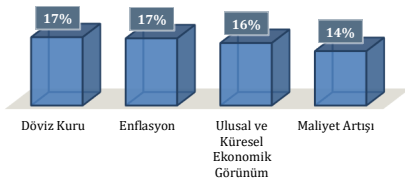
Karşılaşılan toplulaştırılmış sorunlar 2025 IV. çeyrek döneminde enflasyon, ulusal ve küresel ekonomik görünüm, enflasyon, döviz kuru ve maliyet artışı olarak gerçekleşmiştir.

İşletmeler 2025 IV. çeyrek döneminde karşılaşılan başlıca sorunları, yeminli mali müşavirler tarafından ankete verilen cevaplar ışığında ulusal ve küresel ekonomik görünüm, enflasyon, döviz kuru ve maliyet artışı şeklinde sıralanmıştır. Toplulaştırılmış bulgulara göre sunulan önerilerinin etkisi işletmelere ve sektörler, ekonomik koşullara ve diğer faktörlere bağlı olarak değişebileceği dikkate alınarak kamu otoritesi tarafından uygulanacak politikalar için işletmelerin sektör ve ölçeklerine göre ayrı ayrı ele alınması gerekmektedir. Rapor bulguları, bu sorunların ciro, çalışan sayısı ve sektörel dağılım bakımından farklılaştığını, ekonomik konjonktürdeki dalgalanmalara bağlı olarak etkilerinin dönemsel değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, kamu otoritelerinin uygulayacağı politika ve tedbirlerin, işletmelerin sektör ve ölçek farklılıkları dikkate alınarak tasarlanmasının gerekliliği ön plana çıkmaktadır.

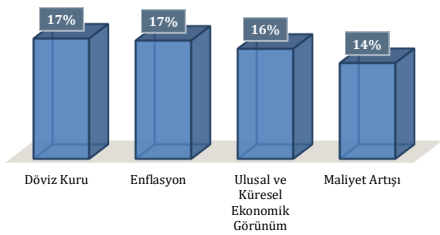
TOPLULAŞTIRILMIŞ SORUNLAR

100-500 MİLYON TL

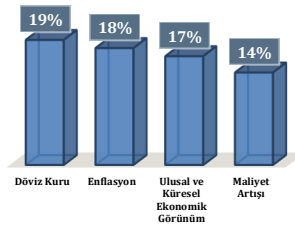

50-250 KİŞİ

Ulusal ve Küresel Ekonomik Görünüm: Küresel ekonomideki belirsizlikler ve iç konjonktürel değişiklikler, politika bileşenlerinin uyumlu bir biçimde yürütülmesini zorunlu kılmaktadır. Kısa vadede, para, maliye ve kur politikalarının eşgüdüm içerisinde uygulanması; düzenleme süreçlerinin öngörülebilirlik temelinde yürütülmesi ve yatırımcı güvenini pekiştirecek kurumsal şeffaflığın güçlendirilmesi önem taşımaktadır. Orta vadede ise mevzuat etkinliğinin artırılması, rekabet politikalarının güçlendirilmesi ve kayıt dışı ekonomiyle mücadelede veri temelli denetim mekanizmalarının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, üretkenliği artıracak mesleki eğitim, dijital dönüşüm ve yeşil finansman uygulamaları desteklenmeli; dış ticarete sürdürülebilir büyümeyi destekleyecek yeni ticaret anlaşmaları ve lojistik altyapı yatırımları önceliklendirilmelidir. İşletmeler düzeyinde ise belirsizlik ortamında dayanıklılığı artırmak amacıyla senaryo bazlı bütçeleme, alternatif pazar stratejileri, tedarik zinciri konsolidasyonu ve kurumsal risk yönetimi yaklaşımları benimsenmelidir. Enflasyon: Enflasyonun temel belirleyicileri yalnızca maliyet yönlü dinamiklerle sınırlı kalmamakta; beklenti yönetimi ve fiyatlama davranışlarındaki katılık da sürecin karmaşıklığını artırmaktadır. Kısa vadede, para politikasında öngörülebilirlik ve kurala bağlılık istikrarlı bir dezenflasyon patikası izlenmesine işaret etmektedir. Kamu fiyatlamalarında takvimli ayarlamalar yapılarak beklentilerdeki bozulma sınırlandırılması gereği öne çıkmaktadır. Orta vadede ise fiyatlama zincirinde endeksleme davranışlarını kırarak reformların uygulanması, dolaylı vergilerin sadeleştirilmesi ve özellikle gıda fiyatlarındaki dalgalanmayı azaltacak verimlilik yatırımlarının desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır. İşletmeler açısından, fiyatlama kararlarında maliyet artışlarını otomatik olarak yansıtmaktansa değer temelli stratejilerin tercih edilmesi, stok yönetimi ve girdi maliyetlerindeki erken uyarı sistemlerinin kurulması önem taşımaktadır. Döviz Kuru: Kur oynaklığının, reel sektörün finansal kararları üzerinde doğrudan etkili olmasından dolayı kısa vadede, serbest dalgalı kur rejiminin korunmasıyla birlikte ani hareketlerin sınırlandırılmasına yönelik rezerv yönetimi ve iletişim politikalarına ağırlık verilmelidir. Orta vadede ise kur-enflasyon dengesini gözetten politika setleri uygulanmalı, enerji arz güvenliği ve yerli üretim kapasitesi güçlendirilerek dış kırılganlıklar azaltılmalıdır. İşletmeler açısından, kur riskinin etkin yönetimi amacıyla doğal korunma (natural hedge) uygulamaları, türev araçlar (forward, opsiyon) yoluyla risk dağıtımı ve gelir-gider dengesinin para birimi bazında çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Bu yaklaşım, döviz piyasasındaki dalgalanmalara karşı dayanıklılığı artıracak, finansal istikrarı destekleyecektir. Maliyet Artışı: Küresel tedarik zincirlerindeki bozulmalar ve artan enerji fiyatları, maliyet yapılarında kalıcı baskılar yaratmaktadır. Kısa vadede, istihdamı korumaya yönelik hedefli teşvikler, enerji maliyetlerinde sınırlı ve geçici destekler ile üretim sürecini kolaylaştıran bürokratik sadeleştirmeler öncelik kazanmalıdır. Orta vadede ise işletmelerin üretkenlik düzeylerini kalıcı biçimde artıracak enerji verimliliği, dijitalleşme ve otomasyon yatırımları teşvik edilmelidir. İşgücü piyasasında mesleki eğitim-özel sektör işbirliği güçlendirilerek nitelikli istihdamın sürdürülebilirliği sağlanmalıdır. İşletme düzeyinde, faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemlerinin kullanılması, uzun vadeli tedarik sözleşmeleri ve yenilenebilir enerji alım anlaşmalarıyla girdi maliyetlerinin yönetilmesi, maliyet baskılarının hafifletilmesine katkı sunacaktır.

2025 yılının ilk çeyreğinden itibaren 50 baz puanının altında seyreden imalat sanayi, son çeyrekte en düşük değerine ulaşmıştır. İmalat sanayinin yapısı ve özellikleri dikkate alındığında, ekonomik ve toplumsal açıdan kritik sektörlerin üst sıralarında yer almaktadır. Bu sektörün ulusal ve küresel ekonomik görünümünden etkilenme yönü ve düzeyi kadar, 21. yüzyılda rekabet koşullarındaki değişim ve dönüşüme uygun yeniden yapılanma süreçlerinin temel parametreleri de dikkate alınmalıdır. Sektörün rekabet gücünü yeniden tesis edebilmesi için hem politik düzeyde stratejik sanayi politikalarının hem de işletme düzeyinde yenilikçi üretim ve yönetim modellerinin eşgüdüm içinde hayata geçirilmesi önem arz etmektedir.

İşletme Büyüklüklerine Göre İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

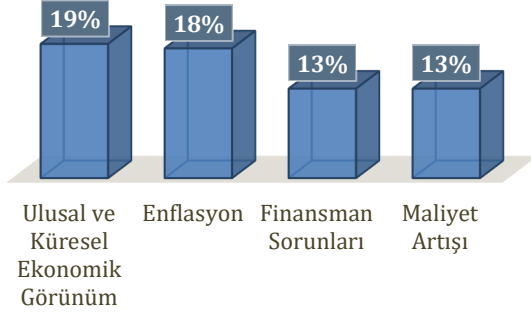
	Dönem	Ciro Düzeyi			Çalışan Sayısı		
		0-100 Milyon TL	100-500 Milyon TL	500 Milyon TL Üstü	50 kişiden az	50 – 250 kişi	250 kişiden fazla
2023	I. Ç	67.3	57.6	62.4	63.8	61.6	59.8
	II. Ç	65.2	62.5	65.9	65.8	65.1	65.0
	III. Ç	58.0	61.8	61.1	64.2	57.6	62.8
	IV. Ç	57.2	60.0	57.7	61.7	54.8	58.9
2024	I. Ç	52.1	51.7	58.3	53.2	53.9	55.9
	II. Ç	56.6	52.3	57.1	54.4	55.1	55.1
	III. Ç	53.8 (p)	52.8(p)	55.5(p)	54.1(p)	53.9(p)	54.0(p)
	IV. Ç	52.9	54.5	51.3	54.8	52.7	50.9
2025	I. Ç	59.2	50.2	51.9	57.1	51.8	50.0
	II. Ç	42.9	49.9	51.3	49.8	50.6	48.9
	III. Ç	45,6	53,0	50,9	54,6	51,7	47,1
	IV. Ç	41.64	43.79	45.21	44.1	47.5	39.8

Sektörlere Göre İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Beklenti Endeksi

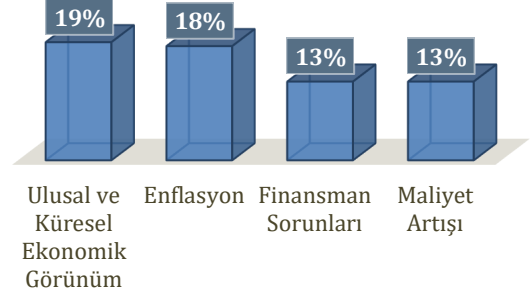
	2023				2024				2025			
	I. Ç.	II. Ç.	III. Ç.	IV. Ç.	I. Ç.	II. Ç.	III. Ç.	IV. Ç.	I. Ç.	II. Ç.	III. Ç.	IV. Ç.
İnşaat	52.0	57.4	51.9	54.9	42.6	45.1	44.9	47.0	45.1	49.4	52,7	48.0
Otomotiv	57.9	62.8	62.8	60.1	54.8	56.3	52.5	46.5	45.0	47.4	36,7	49.6
Tekstil	52.5	58.1	45.1	42.4	41.6	39.2	38.5	34.7	37.5	33.8	33,5	25.7
Turizm	61.2	75.1	74.9	49.5	53.1	63.8	53.2	42.9	46.5	59.2	68,1	41.5
Madencilik-Enerji	59.9	58.1	65.4	59.0	52.8	53.8	54.2	56.1	59.2	53.2	43,2	49.1
Bankacılık ve Finans Kurumları	62.3	57.4	64.2	61.4	56.7	58.3	59.0	62.0	66.6	54.0	71,7	52.1
İmalat / Sanayi	65.4	69.1	60.2	58.8	58.0	58.7	56.1	51.7	50.4	47.5	49,6	43.2
Ticaret	66.3	66.2	66.3	64.9	55.9	56.1	55.8	55.5	56.6	50.4	55,1	46.5
Bilişim ve İletişim	63.1	64.5	67.4	67.1	55.3	58.7	58.9	62.7	64.3	55.5	61,5	54.2
Sağlık	70.6	70.6	63.5	59.1	63.4	61.4	63.8	66.7	66.9	67.8	62,2	46.9
Lojistik-Taşımacılık	66.2	64.1	66.4	59.2	61.5	52.3	56.1	54.4	55.6	52.9	52,8	51.0
Gıda /Tarım	65.6	69.2	68.2	68.9	71.7	73.6	69.5	63.0	61.3	59.3	50,8	46.0

İŞLETMELERİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

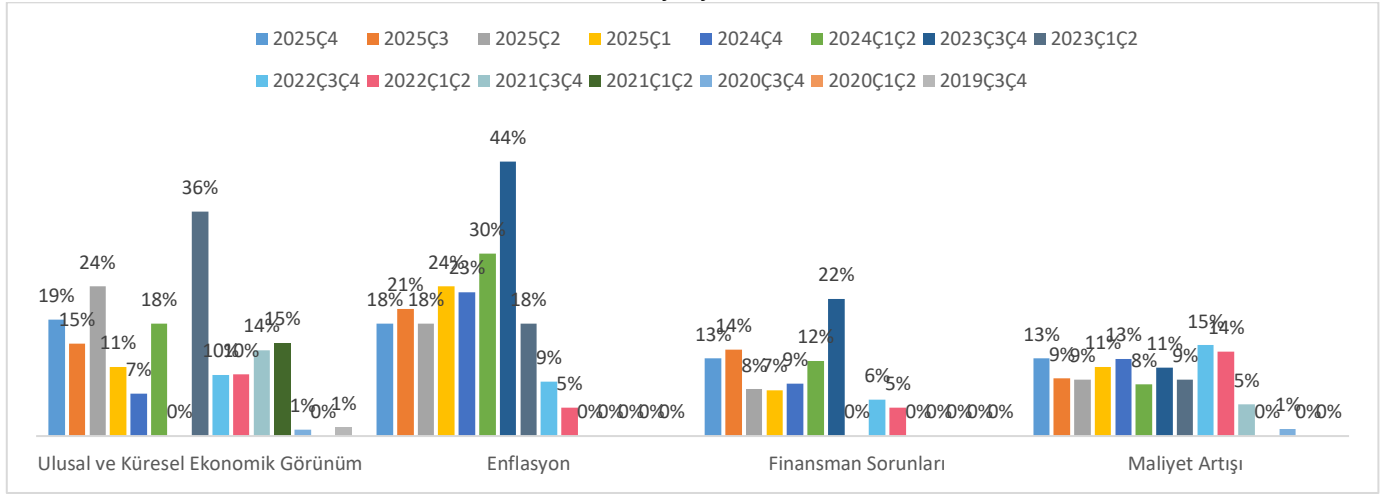
2025 IV. Çeyrek Dönemindeki “0-100 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip İşletmelerin Başlıca Sorunlar

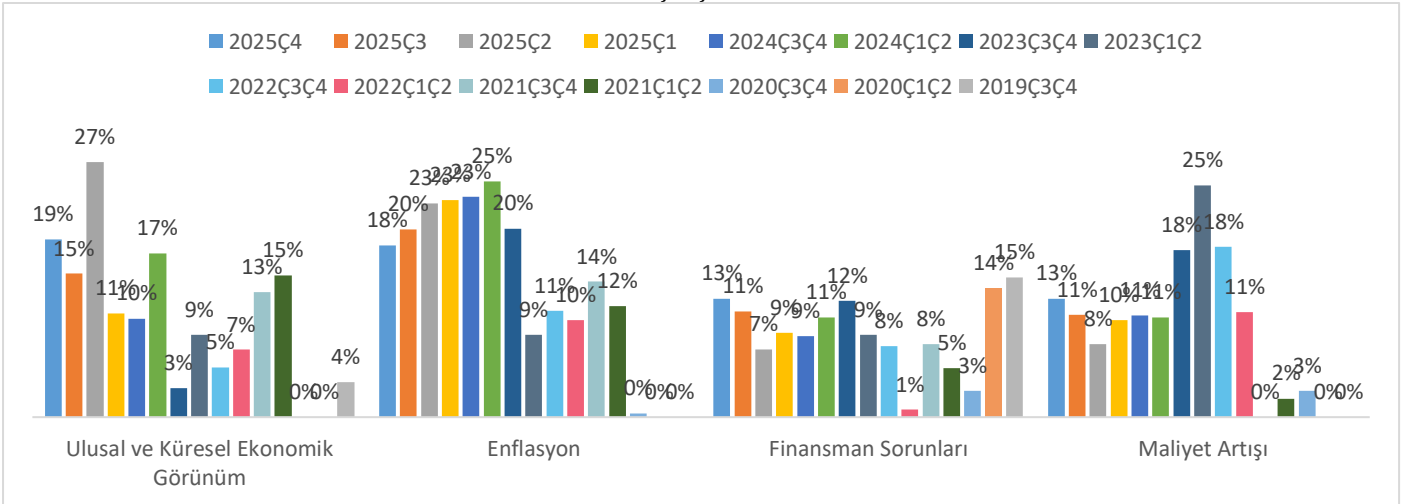
2025 IV. Çeyrek Dönemindeki “50 kişiden az” Çalışana Sahip İşletmelerin Başlıca Sorunları

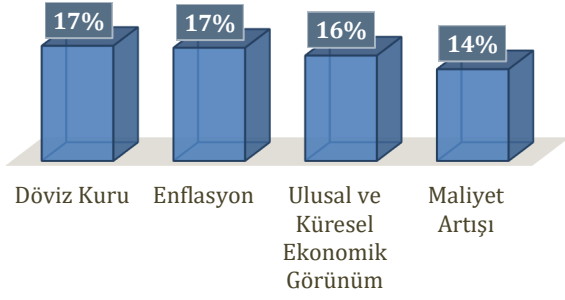
2025 IV. Çeyrek Dönemindeki “0-100 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip İşletmelerin Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

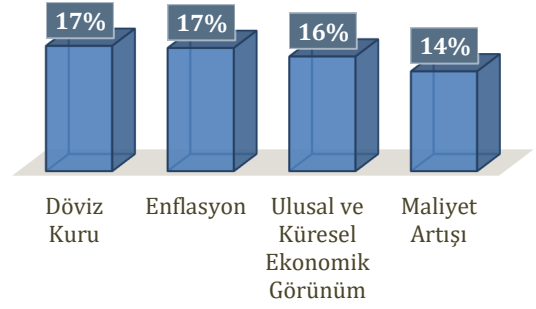
2025 IV. Çeyrek Dönemindeki “50 kişiden az” Çalışana Sahip İşletmelerin Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

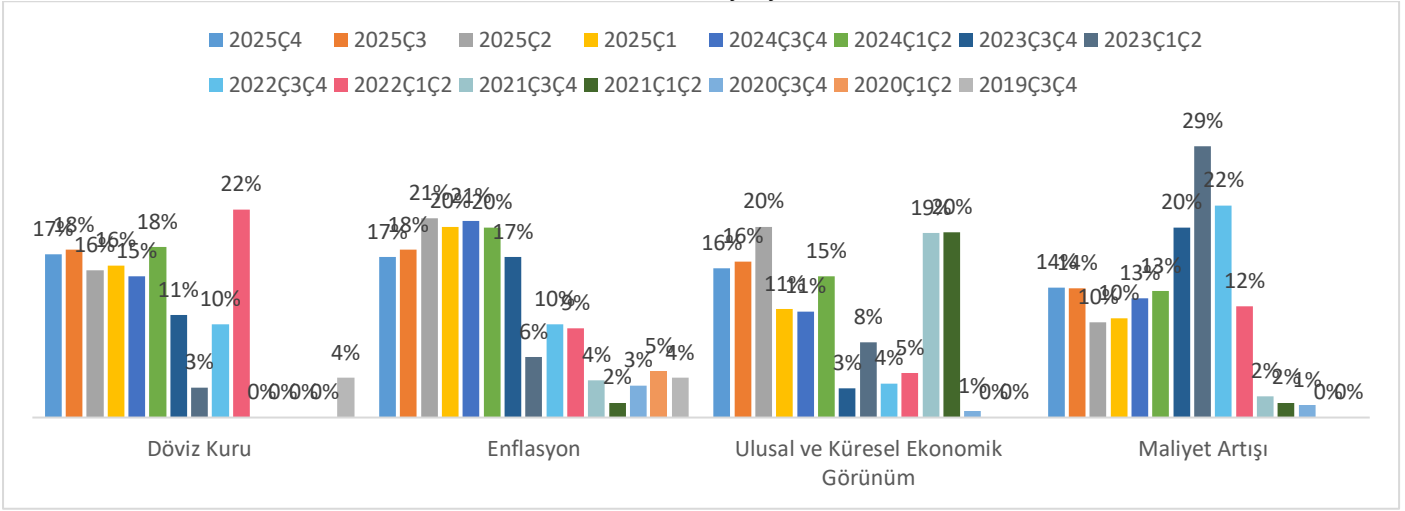
2025 IV. Çeyrek Dönemindeki “100-500 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip İşletmelerin Başlıca Sorunları

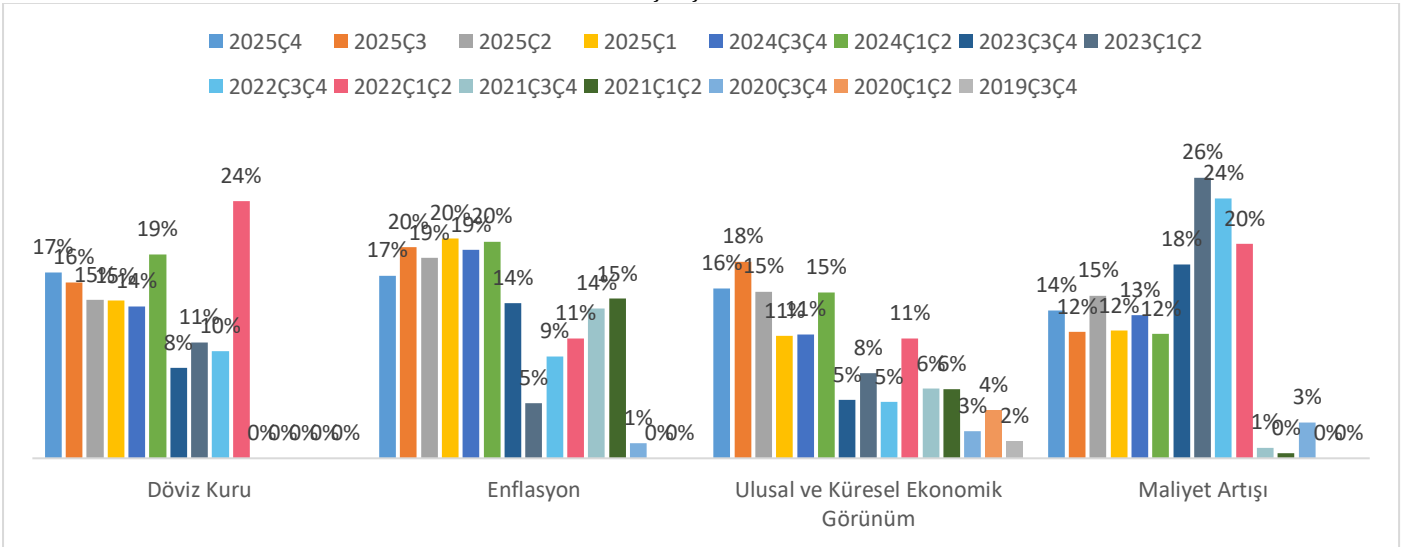
2025 IV. Çeyrek Dönemindeki “50-250 kişi” Çalışana Sahip İşletmelerin Başlıca Sorunları

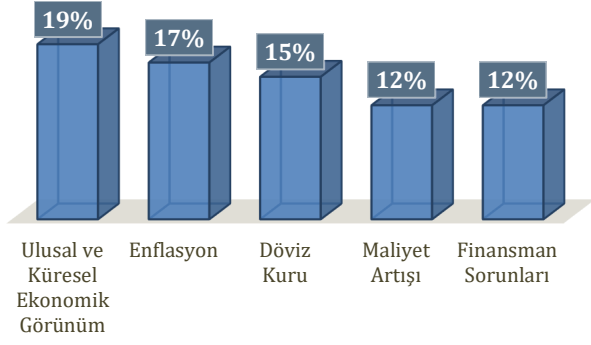
2025 IV. Çeyrek Dönemindeki “100-500 Milyon TL” Ciro Düzeyine Sahip İşletmelerin Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

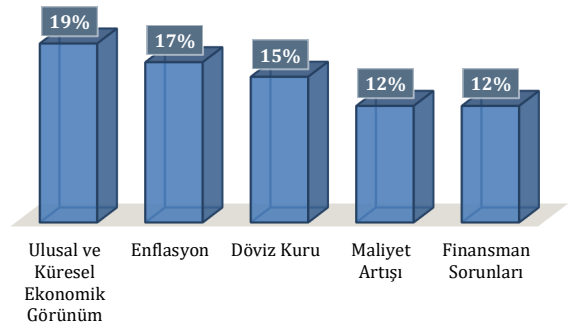
2025 IV. Çeyrek Dönemindeki “50-250 kişi” Çalışana Sahip İşletmelerin Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

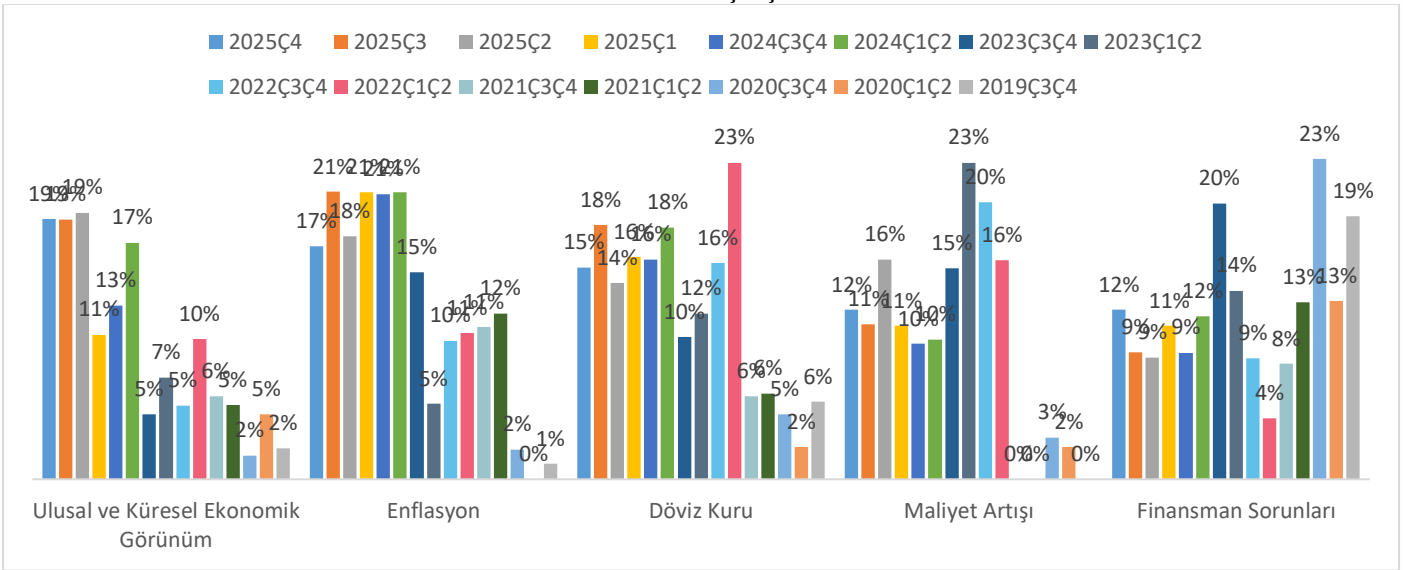
2025 IV. Çeyrek Dönemindeki “500 milyon TL üstü” Ciro Düzeyine Sahip İşletmelerin Başlıca Sorunları

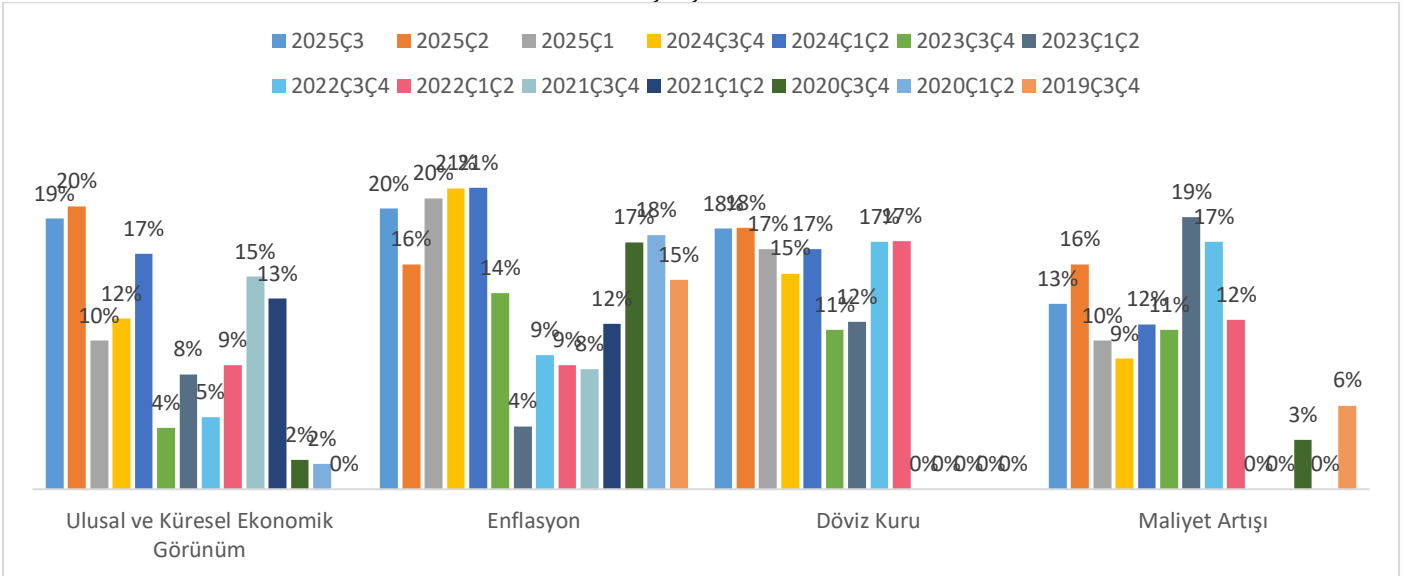
2025 IV. Çeyrek Dönemindeki “250 kişiden fazla” Çalışana Sahip İşletmelerin Başlıca Sorunları

2025 IV. Çeyrek Dönemindeki “500 Milyon TL üstü” Ciro Düzeyine Sahip İşletmelerin Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

2025 IV. Çeyrek Dönemindeki “250 kişiden fazla” Çalışana Sahip İşletmelerin Başlıca Sorunlarının Diğer Dönemler ile Karşılaştırılması

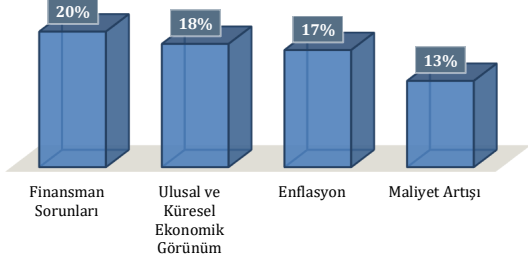

SEKTÖRLERE GÖRE SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

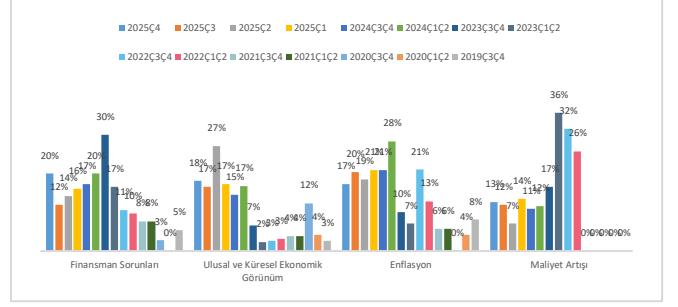
Sektör

2025 IV. Çeyrek

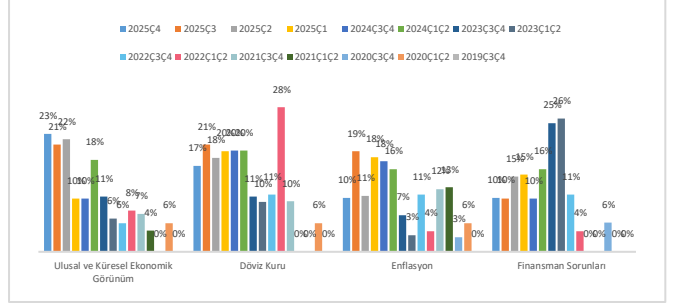
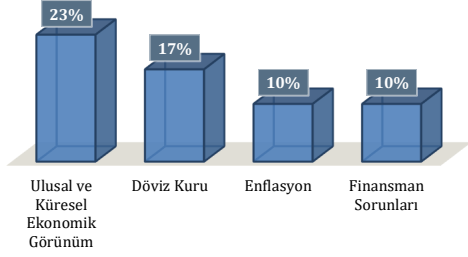
İnşaat

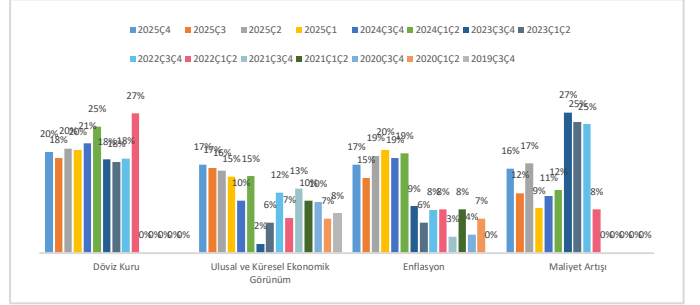
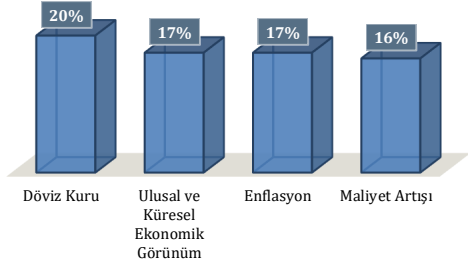
Dönemsel Karşılaştırma

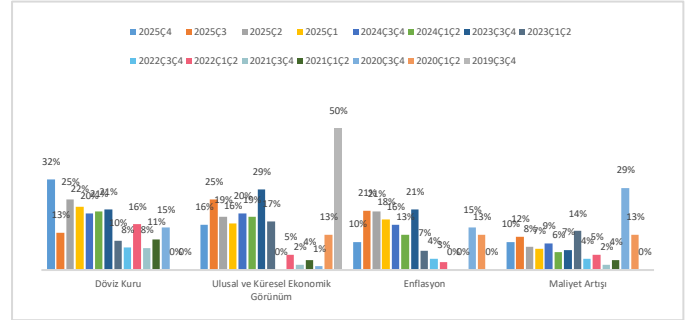
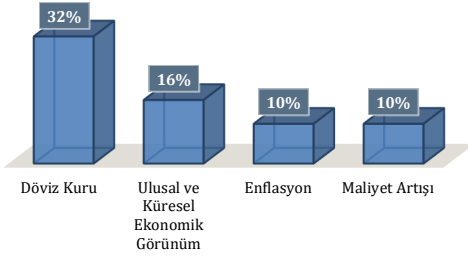
Otomotiv

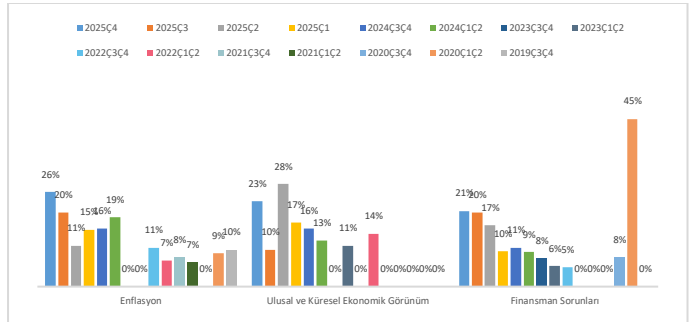
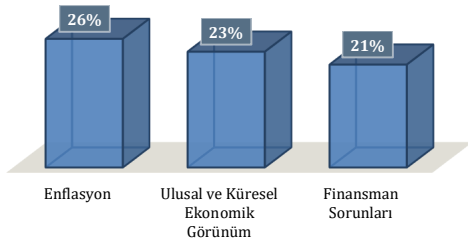
Tekstil

Turizm

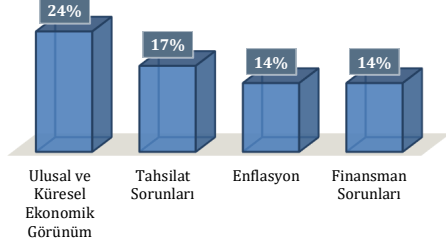
Madencilik-Enerji

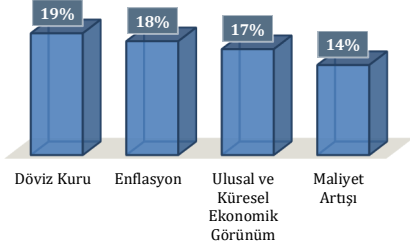
Sektör

2025 IV. Çeyrek

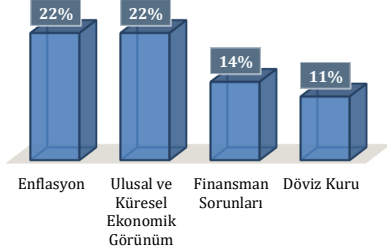
Bankacılık ve Finans Kurumları

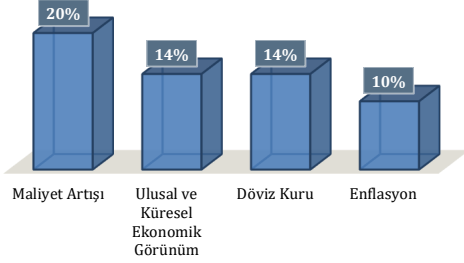
İmalat ve Sanayi

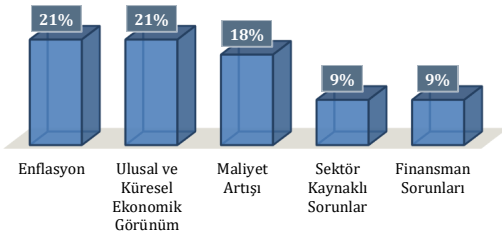
Ticaret

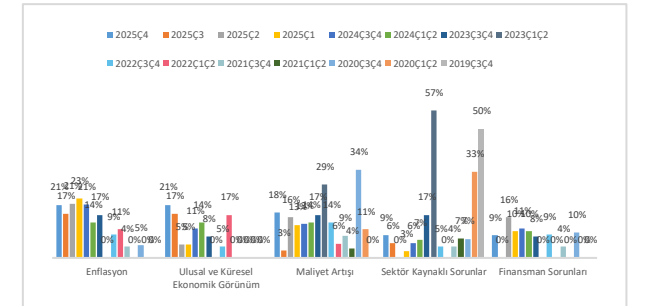
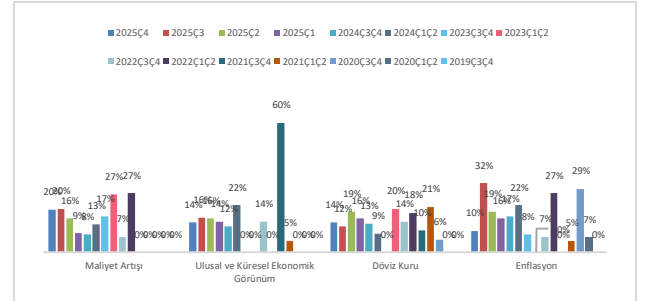
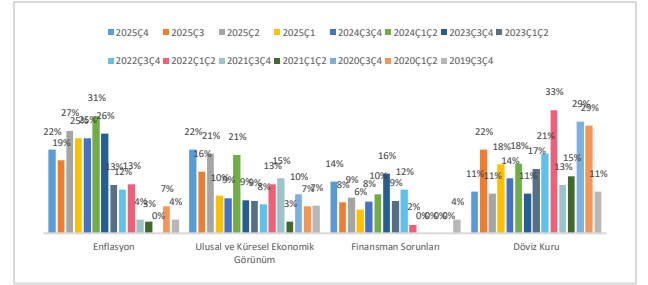
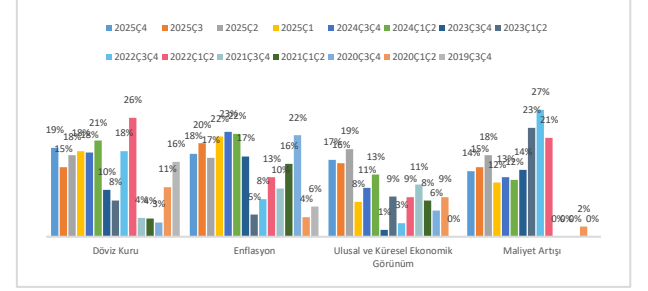
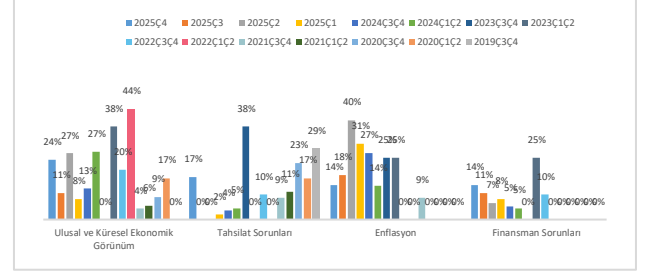
Bilişim ve İletişim

Sağlık

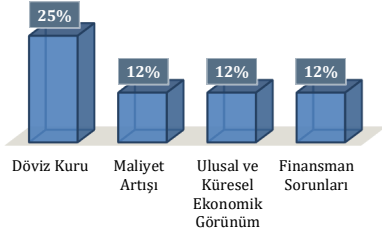
Dönemsel Karşılaştırma

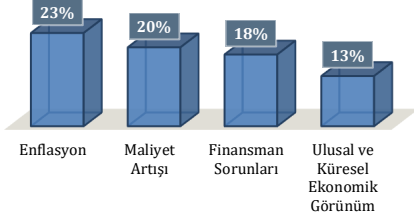
Sektör

2025 IV. Çeyrek

Lojistik-Taşımacılık

Gıda/Tarım

Dönemsel Karşılaştırma

